

Kuidas saan mina Eesti arengule kaasa aidata?

Ettekanne Vabariigi Presidendi esseevõistluse kogumiku esitlusel
2. novembril 2007 Tartus

Martin Saar

Tegusad Eesti Noored, president

On vist selge, et küsimusele „Kuidas saan mina Eesti arengule kaasa aidata?” on kõige parem vastata kodanikuühiskonna vaatenurgast. Ometi on – ja see võib tunduda esmapilgul hämmastav – hädavajalik mõelda esmalt sellele, miks Eesti arengule kaasa aidata. Või täpsemini: mis tähendab see Eesti, mille arengule me kaasa tahame aidata. Ainult sellisel juhul, kui see küsimus saab vastuse, maksab edasi mõelda, milliseid võimalusi kasutada.

Mis tingib patriotismi? Olen seisukohal, et see ei sünni kohustuslikult tava ja traditsiooni põhimõttest, nagu padupatriotismi kalduvad maailmakodanikele vastuseisjad argumenteerivad. Selline isamaa-armastus on kunstlik – selle asemel tuleb tähelepanu pöörata neile väärtustele, mis muudavad Eesti kui elukeskkonna ja sinna kuuluvad inimesed ning Eesti idee eriliseks, kestvaks ja südamelähedaseks. Mulle on isiklikult vastuvõetamatu mõte, et peame teenima Eesti riiki või riigiaparaati. Riik on vahend, struktuur, mis on mõeldud teenima siin elavaid inimesi. Ja sellest põhimõttest peaksime ka enam lähtuma. Niisiis tähendab minu jaoks Eesti arengule kaasa aitamine eelkõige parima arenemiskeskonna loomist neile inimestele, kellega tunnen kokkukuuluvust. Soovin panustada meie inimeste positiivsesse muutumisse.

Eesti ja eestimaalaste arengust on sobiv rääkida eksistentsialistlikus vabaduse ja vastutuse kontekstis. Me soovime vabadusi, ent peame aduma, et sellega kaasneb ka vastutus – vastutus üksteise ja kogukonna ees. Seda kipub eestlane sageli unustama ning siiras soovis delegeerida vastutust, loobutakse ka vabadustest. Niisiis ei olnudki hämmastav (ent tõsi, veidi kurvaks tegev siiski) lugeda esseekonkursi töödest nõudmist rakendada karme piiranguid, sh alkoholimüügile. Justkui poleksid inimesed võimelised ise oma käekäigu eest seisma. Sellises üleüldises (valiku- ja iseotsustamise) vabaduste kaotuses haihtub ka vastutus, mis viib paratamatult Eesti arengu peatumiseni. Eriti juhul, kui peame Eesti arenguks Eestis elavate inimeste arengut. Seda väites ei propageeri ma kaugeltki individualismi – on oluline mõista, et meist igapäheest sõltub kogukonna areng. Üksteise toel ja inspiratsioonil, ühise õppimise tulemusena saame kujuneda headeks ning tegusateks, osavõtlikeks inimesteks, kes suudavad oma vabadustes tajuda vastutust ning sedaviisi panustada kogukonna terviklikku arengusse.

Koolikeskkonnast kõneldes päritakse sageli, mis on vastutuse eeldus? Vastutuse eeldus on kogemus: teadmised, oskused, väärtushinnangud ja arusaamad. Need kujunevad aga kõige paremini, kui noor inimene saab õppida toetavas keskkonnas. Niiviisi jõuangi enda põhiväärtuseni, mida saan missioonina kanda, võttes osa Tegusate Eesti Noorte tööst. Usun, et aktiivne kodanik, kes panustab enda ja teiste arengusse, sünnib noorest, kel on mõnusas ümbruses kujunenud avar silmaring ja avatud mõtlemine, kes mõistab, et Eesti on väike ja seega on tal tohutult võimalusi, eeliseid, aga ka kohustusi. Selline arengukeskkond toimib siis, kui on noorel platvorm mõttevahetuseks eakaaslastega, ent ka kontakt välisriikidega, et õppida naabritegi edust ja ebaõnnestumistest. Noor vajab positiivsed kogemust, edutunnet,

eneseanalüüsi. Seda ei suuda pakkuda Eesti haridussüsteem, kus kesksel kohal on vigade ja eksimuste demoniseerimine. Et kasvada aktiivseks kodanikuks, on tarvis julgust, julgust tegutseda, vigu teha ja neist õppida!

Niisiis on minu jaoks vastus keskele küsimusele panusest Eesti arengusse äärmiselt lihtne: simulatsioonimänge, koolitusi ja noorteparlamendisessioone korraldava noorteühenduse juhina saan luua Eesti noortele toetava mitteformaalse hariduse põhimõtteid ja väärtusi kandva keskkonna. Ja teha seda kõike, kaitstes põhimõtet, et **noor kasvab tegutsedes**. Ja kasvab selliseks missioonitundega kodanikuks, kes suudab kogukonna eest hea seista ka poliitikaväliselt. Eriti noorena, kui isiksus on kõige aktiivsemas kujunemises. Ma ei usu, et on võimalik olla hea poliitik, kui pole olnud eelnevalt tegus „tavakodanik”, kellel on aastatega välja kujunenud väärtused ja põhimõtted.